

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek školskej inšpekcie

Staré grunty 52, 842 44 Bratislava 4

Správa o stave a úrovni vedomostí žiakov 9. ročníka zo slovenského jazyka a literatúry v základnej škole s vyučovacím jazykom maďarským v školskom roku 2009/2010 v SR

Cieľom tematickej inšpekcie bolo zistiť prostredníctvom testov stav a úroveň vedomostí žiakov 9. ročníka zo slovenského jazyka a literatúry v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským (ZŠ s VJM). Testy boli administrované na začiatku školského roka v 9. ročníku. TI sa vykonala v 42 ZŠ s VJM (1,9 % z celkového počtu ZŠ v SR; 15,3 % z počtu ZŠ s VJM v SR), z toho bolo 41 štátnych a 1 cirkevná škola. V mestských sídlach sa testovalo v 7 a vo vidieckych sídlach v 35 školách. Testovania sa zúčastnilo 722 žiakov, z toho 348 chlapcov a 374 dievčat.

Meracím prostriedkom bol test zo slovenského jazyka a literatúry (SJL) zostavený na základe učebných osnov a vzdelávacieho štandardu. Obsah testu pozostával z učiva 5. - 8. ročníka, z 30 úloh s uzavretou množinou 4 odpovedí s časovou dotáciou 40 minút na ich riešenie. Každá správna odpoveď bola hodnotená 1 bodom.

Úspešnosť žiakov sa posudzovala podľa vopred určených kritérií:

<91%; 100%>	veľmi dobrá úroveň
<81%; 91%>	dobrá úroveň
<63%; 81%>	priemerná úroveň
<50%; 63%>	málo vyhovujúca úroveň
<0%; 50%>	nevyhovujúca úroveň

Celková dosiahnutá úspešnosť v 9. ročníku ZŠ s VJM

Výsledky testu v jednotlivých regiónoch sa pohybovali od 46,1 % po 54,3 %, dosiahnutá úspešnosť za SR bola 51,4 %.

Tabuľka 1 Počet základných škôl, žiakov a dosiahnutá úspešnosť v teste

Kraj	Počet testovaných škôl	Počet testovaných žiakov	Dosiahnutá úspešnosť v %
Trnavský kraj	9	245	54,3
Nitriansky kraj	25	354	51,2
Banskobystrický kraj	2	9	47,8
Košický kraj	6	114	46,1
Slovenská republika	42	722	51,4

Úspešnosť testu v jednotlivých úlohách sa pohybovala v intervale od 24,0 % do 83,5 %. Žiaci boli najúspešnejší v úlohách:

- označiť správne napísanú číslovku (83,5 %),
- označiť meno ideového vodcu štúrovského hnutia, politika, novinára, básnika a jazykovedca, ktorý sa zaslúžil o uzákonenie slovenského spisovného jazyka (74,8 %),
- zdôvodniť v slovách písanie tvrdého y (73,2 %).

Najslabšiu úspešnosť dosiahli v úlohách:

- označiť správne použité ustálené slovné spojenie vo vete (24,0 %),
- označiť vetu, v ktorej chýba zvrtné zámeno (28,8 %),
- určiť, akým básnickým prostriedkom sú slová v básni Jarné kvietky od Pavla Országha Hviezdoslava (30,3 %).

Vzhľadom na to, že najlepšiu úspešnosť dosiahli žiaci v tematickom okruhu čítanie s porozumením, možno predpokladať, že dosiahnutá úroveň je výsledkom dlhodobjšieho rozvíjania tejto zručnosti. Najslabšia úroveň bola dosiahnutá v úlohách tematického okruhu literatúra, kde žiaci nepoznali základné slovenské literárne diela vzniknuté v 2. polovici 19. a v 1. polovici 20. storočia, ich autorov a základné literárne žánre. Pri úlohách zameraných na písomný prejav preukázali málo vyhovujúcu úroveň ovládania základných pravidiel slovenského pravopisu a ich praktickú aplikáciu pri písaní.

Dosiahnuté výsledky žiakov poukazujú na menej osvojené a upevnené vedomosti z učiva predchádzajúcich ročníkov najmä z tematických okruhov literatúra, jazykové prostriedky a gramatika. Predpokladanými príčinami môžu byť:

- nedostatočné utvrdzovanie, opakovanie a precvičovanie učiva na vyučovaní SJL, resp. používanie menej efektívnych metód a foriem práce pri jeho utvrdzovaní,
- slabšie schopnosti žiakov zapamätať si, následne porozumieť a aplikovať učivo podľa algoritmu,
- komunikácia v slovenskom jazyku len na vyučovacích hodinách SJL.

V školskom roku 2008/2009 sa v 150 ZŠ s VJM zisťovala úroveň vedomostí žiakov 8. a 9. ročníka zo SJL v ZŠ s VJM prostredníctvom tých istých testov. V porovnaní s dosiahnutou úspešnosťou v školskom roku 2009/2010 možno konštatovať, že výsledky sú porovnateľné, rozdiel je **2,5 %**.

Porovnanie úspešnosti žiakov dosiahnutej v jednotlivých tematických okruhoch v školskom roku 2008/2009 a 2009/2010 uvádza tabuľka č. 2:

Tabuľka 2 Dosiahnutá úspešnosť v jednotlivých tematických okruhoch v slovenskom jazyku a literatúre v ZŠ s VJM

Tematický okruh	Dosiahnutá úspešnosť šk. r. 2008/2009 v %	Dosiahnutá úspešnosť šk. r. 2009/ 2010 v %
Jazykové prostriedky	53,5	51,4
Čítanie s porozumením	59,0	57,6
Písomný prejav	55,2	53,4
Gramatika	53,6	51,4
Literatúra	53,7	50,0
Slovenská republika	53,9	51,4

Najmenší rozdiel bol v tematickom okruhu čítanie s porozumením – 1,4 %, najväčší rozdiel v tematickom okruhu literatúra – 3,7 %. Dosiahnutá úspešnosť vo všetkých tematických okruhoch (jazykové prostriedky, čítanie s porozumením, gramatika, literatúra a písomný prejav) poukázala na to, že úroveň ich ovládania je málo vyhovujúca. Celkové výsledky žiakov v teste zo SJL v školskom roku 2009/2010 boli o 2,5 % horšie ako boli v školskom roku 2008/2009.

Záver

Na základe vyhodnotenia testov bola úspešnosť žiakov ZŠ s VJM v SR v 9. ročníku 51,4 %, čo je málo vyhovujúca úroveň. Analýzou výsledkov sa zistilo, že žiaci mali ťažkosti najmä s ovládaním gramatických štruktúr, s určovaním základných slovenských literárnych diel a žánrov. Málo vyhovujúca úroveň zvládnutia SJL je zrejme ovplyvnená nižšou motiváciou učiť sa slovenský jazyk a slabšou slovnou zásobou, pretože dorozumievacím jazykom v rodinách väčšiny žiakov je maďarský alebo rómsky jazyk a komunikácia v slovenskom jazyku sa zväčša obmedzuje len na vyučovacie hodiny tohto predmetu.

Podnety a odporúčania

Riaditeľom škôl

- analyzovať výsledky testov a prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov
- vhodne motivovať učebnú činnosť žiakov pri osvojovaní slovenského jazyka
- využívať progresívne a aktivizujúce metódy a formy práce vo vzťahu k posilňovaniu všetkých zložiek slovenského jazyka, rozvoju komunikačných schopností a zručností žiakov
- zabezpečiť zvýšenie úrovne ovládania štátneho jazyka u riaditeľov škôl a učiteľov SJL